

Rek. 28/2017/hållbart D 2017

Tidigare nummer	A 1710/hållbart
Behandlas i	Utskottet för ett hållbart Norden

Utskottet för ett hållbart Nordens betänkande över meddelelse

Konsumenternas roll i kampen mot klimatförändringarna**Förslag til beslut**

Udvalget for et bæredygtigt Norden godkender betænkningen og foreslår, at Nordisk råd tager meddelelsen til efterretning og anser rekommandation 28/2017 Konsumenternes rolle i kampen mod klimaforandringerne som færdigbehandlet for rådets del.

Bakgrund

Rekommandationen har følgende formulering:

Nordiska rådet rekommenderar Nordiska ministerrådet

att utveckla systematiska metoder för att aktivera medborgare och utbyta erfarenheter mellan länderna gällande konsumenter som förändringsagenter i kampen mot klimatförändringar

att etablera ett årligt nordiskt evenemang för medborgares aktion mot klimatförändringar

Meddelande från Nordiska ministerrådet

Nordisk Ministerråd vil først og fremmest kvittere Nordisk Råd for at tage nogle vigtige og interessante punkter op i rekommandation 28/2017. Skal vi nå målene i Paris-aftalen og i 2030-agendaen, er det vigtigt at forbrugsmønstrene ændres, og at forbrugerne selv deltager aktivt i denne forandring.

Ad. den første at-sats: att utveckla systematiska metoder för att aktivera medborgare och utbyta erfarenheter mellan länderna gällande konsumenter som förändringsagenter i kampen mot klimatförändringar

Nordisk Ministerråd har i mange år prioriteret temaerne bæredygtigt forbrug og konsumtion, samt klima på sin politiske dagsorden. Allerede i 1989 lancerede Nordisk Ministerråd det nordiske miljømærke Svanen, som sektoren støtter årligt med ca. 4 millioner DKK. Formålet med Svanen er at have et nordisk miljømærke, som bidrager til at reducere miljøpåvirkningen af vores daglige forbrug, og samtidig skabe et praktisk værktøj for forbrugere, som kan hjælpe dem med at tage aktive og miljøbevidste

valg. Ifølge Svanens mål og principper, som er vedtaget af de nordiske miljøministre, skal mærkningen bl.a. udgøre et vigtigt instrument for at opnå de nordiske landes mål for holdbar konsumtion og produktion, som fastsættes i det nordiske samarbejdsprogram for miljø og klima og den nordiske strategi for bæredygtig udvikling. Svanens kriterier dækker hele livscyklussen af et givent produkt. Der stilles strenge miljø- og klimakrav, for eksempel relateret til brug af fossile brændsler eller energiforbrug i forbindelse med produktionen af varer. Svanemærkets energikrav omfatter energiforbrug, energieffektivitet og krav til valg af energikilder. Kravene kan også være mere indirekte linket til klima, som fx produktgruppen vinduer, som har til formål at isolere bedre og dermed resultere i et lavere energiforbrug til opvarmning. Svanen er derfor et nyttigt værktøj, som giver forbrugerne mulighed for at vælge til og fra og dermed påvirke miljø og klima mere eller mindre, samtidig med at det udfordrer producenter til at fremstille miljøvenlige produkter ved dette miljø- og klimarelaterede konkurrenceparameter.

Endvidere har miljø- og klimasektoren i Nordisk Ministerråd via sine arbejdsgrupper gennemført en række aktiviteter og initiativer omhandlende forbrugernes rolle i kampen mod klimaforandringer. De fem arbejdsgrupper Affaldsgruppen (NAG), Gruppen for Holdbar Konsumtion og Produktion (HKP), Klima og Luftgruppen (KOL), Arbejdsgruppen for globale klimaforhandlinger (NOAK) og Miljø- og Økonomigruppen (MEG) har eller har haft aktiviteter, der vedrører forbrugernes rolle i kampen mod klima. HKP er en af de grupper, som har en tværsektoriel sammensætning, idet medlemmerne kommer fra de tre sektorer miljø, erhvervsliv og forbrug. Her skal dog nævnes, at forbrugersektorens repræsentation i HKP-gruppen er blevet reduceret af landene. Kun Sverige har under de seneste år prioriteret også at have en repræsentant fra forbrugersektoren i HKP-gruppen. De øvrige lande har primært prioriteret miljøsektorens repræsentation i gruppen. Derfor er der blandt andet mindre kapacitet end tidligere til at tage forbrugerspørgsmål op i miljø- og klimasektoren.

I det følgende beskrives kort udvalgte rapporter produceret af miljø- og klimasektoren, som i større eller mindre grad omhandler forbrugernes rolle i kampen mod klimaforandringer.

I 2005 publicerede miljø- og klimasektoren rapporten Environmental Information in Instructions for Use of Consumer Products. Her illustreres vigtigheden af at forbrugere har tilgang til forståelig og god miljøinformation om produkter. I 2013 publiceredes rapporten Improving Nordic policymaking by dispelling myths on sustainable consumption. Her var målet at afkræfte myter om forbrug og forbrugeradfærd så som "det er forbrugerne som skal føre an i skiftet mod mere bæredygtigt forbrug", for at give nordiske politikere det bedste videns grundlag for at skabe de mest succesfulde politiske initiativer hvad angår bæredygtigt forbrug. I 2015 publiceredes elevhæftet Hvordan forbygge affald, som er en guide målrettet skoleelever til at reducere affald af tekstil, mad og elektronik. I 2016 publicerede miljø- og klimasektoren forbrugerguiden Forbrukerguide: Bruk tøyet – bruk hodet – skån miljøet, som er en guide til forbrugerne om brugen af tekstiler for at skåne miljøet. Rapporten Nordic Best Practices: Relevant for UNEP 10YFP on Sustainable Tourism and Consumer Information fra 2016 handler om to temaer, udvalgte cases fra nordiske myndigheder,

organisationer og virksomheder som har til formål at guide forbrugere mod mere bæredygtig turisme og udvikle bæredygtige turistdestinationer, samt udvalgte cases fra nordiske myndigheder, organisationer og virksomheder, hvis formål er at informere forbrugerne om bæredygtige forbrugsvalg.

Samme år kom rapporten *Nudging för hållbar konsumtion av elektronikprodukter*, som ser på, hvordan nudging kan benyttes for at øge forståelsen for unges forbrugsmønstre angående mobiltelefoner. Særligt ser man på, hvordan denne information kan benyttes til at påvirke unge til at agere med bæredygtigt. I 2017 afsluttedes projektet *Environmental impacts and potential of the sharing economy*, som fokuserer på forskellige eksisterende initiativer inden for deleøkonomien i de nordiske lande og hvorledes disse initiativer har ændret forbrugeradfærd, samt hvilke miljømæssige konsekvenser disse ændringer kan medføre med hovedfokus på reduktion af CO₂ emissioner. Endvidere publiceredes rapporten *Carbon footprint calculators for citizens: Recommendations and implications in the Nordic Context* i 2017, som fokuserer på brug og design af beregnere for kuldiioxid fodaftryk for forbrugere i dagligdagen. I rapporten kommer man også med rekommandationer for fremtidig udvikling af eksisterende og nye kuldiioxid beregnere for at mindske forbrugernes kuldiioxid fodaftryk. Slutteligt viser rapporten *Future Nordic Diets - Exploring ways for sustainably feeding the Nordics* ud fra forskellige scenarier, at det er muligt at brødføde op til 37 millioner i de nordiske lande Danmark, Finland, Norge og Sverige med en sund kost samtidig med at leve op til målet om at blive under 2 graders opvarmning. Dette kræver store forandringer i de nuværende kostvaner for forbrugerne, særligt en stor reduktion i kødforbruget.

De nordiske samarbejdsministre vedtog d. 5. september 2017 det tværsektorielle program "Generation 2030" – Nordisk program for gennemførelsen af Agenda 2030. Med vedtagelsen af programmet har Nordisk ministerråd nu fastlagt nordiske indsatsområder for arbejdet med 2030-agendaen som verdens lande forpligtede sig til i september 2015. Nordisk Ministerråd skal arbejde med agendaen og de 17 verdensmål som helhed, men også sætte fokus på de områder hvor Norden fælles har de største udfordringer for at opnå målene. For programperioden 2017 – 2020 er det prioriterede tema "Bæredygtigt forbrug og produktion". Mere specifikt, er alle sektorerne i Nordisk Ministerråd blevet bedt om at vurdere, hvordan de kan bidrage til at styrke arbejdet med temaet bæredygtigt forbrug og produktion. Derfor vil temaet naturligt være en del af miljø- og klimasektorens fremadrettet prioritering, samt at temaet indgår som en naturlig del af arbejdet i arbejdsgrupperne NAG og HKP.

På baggrund af det pågående arbejde i miljø- og klimasektoren såsom arbejdsgruppernes arbejde med bæredygtigt forbrug og konsumtion og klima, arbejdet med Svanen, samt igangsættelsen af programmet "Generation 2030", vurderer Nordisk Ministerråd, at miljø- og klimasektoren allerede arbejder med og forventer fortsat at arbejde med forbrugernes rolle i kampen mod klimaforandringer.

Nordisk Ministerråd anser hermed rekommandationen for opfyldt.

Ad. den anden at-sats: att etablera ett årligt nordiskt evenemang för medborgares aktion mot klimatförändringar

På baggrund af Nordisk Ministerråds arbejde med det tværsektorielle program Generation 2030, miljø- og klimasektorens egen satsning på bæredygtigt forbrug og produktion og klima gennem arbejdsgrupperne, samt arbejdet med Svanen, forventer MR-MK, at miljø- og klimasektoren også fremadrettet er opmærksom på forbrugernes rolle i kampen mod klimaforandringer. Derfor stiller miljø- og klimasektoren sig positiv overfor, at undersøge og drøfte mulighederne for et nordisk arrangement om borgere som forandringsagenter i kampen mod klimaændringer, særligt som et pilotprojekt, og vil vende tilbage til Nordisk Råd om resultatet af disse drøftelser.

Nordisk Ministerråd anser hermed rekommandationen for delvist opfyldt.

Utskottets synpunkter

Udvalget for et bæredygtigt Norden noterer at Nordisk ministerråd anser arbejdet med bæredygtigt forbrug og produktion som vigtigt, og at ministerrådet prioriterer arbejdet bæredygtig forbrug og produktion i programperioden 2017-2020 for Generation 2030.

Udvalget bemærker med stor tilfredshed at alle sektorerne i Nordisk Ministerråd er blevet bedt om at vurdere hvordan de kan bidrage til at styrke arbejdet med temaet bæredygtigt forbrug og produktion. Udvalget noterer med tilfredshed at miljø- og klimasektoren er positiv overfor at drøfte og undersøge mulighederne for et nordisk arrangement om borgere som forandringsagenter i kampen mod klimaforandringer og ser frem til at blive orienteret herom. Udvalget finder det vigtigt at svanemærket udvikles således at kriterierne generelt set bliver mere ambitiøse og eksempelvis inkluderer produkters levetid. Dog må udvikling af svanemærket ikke ske på bekostning af princippet om at 'det skal være let at vælge rigtigt'.

Udvalget understreger vigtigheden af forsat at arbejde med bæredygtigt forbrug og at der forsat er meget der kan gøres i Norden.

Udvalget vurderer at det ikke vil være muligt at opnå yderligere resultat med rekommandationen gennem politisk dialog og at meddelelsen fra ministerrådet viser støtte til Nordisk råds rekommandation og anser rek. 28/2017, som færdigbehandlet for rådets del.

Oslo, den 30 oktober 2018

Angelika Bengtsson (SD)
Cecilie Tenfjord-Toftby (M)
Emilia Töyrä (S)
Ingalill Olsen (A)
Jan Erik Messmann (DF)
Karin Gaardsted (S)
Ketil Kjenseth (V)
Laura Täunâjik (S)
Matti Vanhanen (cent)

Pauli Trond Petersen (T)
Rasmus Ling (MP)
Sofia Geisler (IA)
Susanna Koski (saml)
Torhild Bransdal (KrF)
Vilhjálmur Árnason (Sj.)
Villum Christensen (LA)
Willfred Nordlund (Sp)

